

ТРУПОВЕ И ЧУДЕСА ИЛИ ДИСЕКЦИЯ С ЕЛЕМЕНТИ НА ЕУФОРΙΑ

КАЛИНА ТЕРЗИЙСКА

Четенето на пиеси е моята „пъпна връв“, базисната ми връзка с театъра. В лятото преди изпитите по театрална режисура майка ми и баща ми насред бурните си демонстрации на гняв и неодобрение към избора ВИТИЗ (предишното име на НАТФИЗ) изневиделица стовариха в стаята ми огромно количество *театрални* пиеси. Оказа се, че закриват печатницата в съседната сграда и им предложили да вземат каквото си харесат оттам. „Които не ти трябват, може и за вторични суровини...“, примирено каза баща ми, докато оставяше последната партида... (Сега си давам сметка, че съм имала не *ужасни*, а *ужасени* родители.) Важното е, че така се сдобих със значителен брой нови, току-що преведени пиеси: всичките бяха с размер на папка или формат А4, повечето имаха бели корици и загадъчен надпис „За служебно ползване“. Цялата ситуация, начело с надписа, ми създаде еуфоричното усещане, че съм „допусната“ в света на Желанието си. Все едно бях Алиса и след усилено наливане със странни противо-театър-ни лекарства, „ядене“ на учебници по математика и плуване в морета от сълзи, вече можех да отключая вратичката към тайнствената градина...

17 години по-късно, когато съм (всъщност всички сме) в „епохата на достъпа“, осъзнавам, че настоящата ми дефиниция за четене на пиеси освен емоционалните си съставки като „сънуване наяве“, „много лична работа“ и „вчувстване“ съдържа и доста физико-химично-биологични, медицински или, накратко казано, научни думи като „документиране“, „наблюдение“, „изследване“, „дисекция“, „деконструкция“, „изолиране на елементи“ и „дестилация“, (свързани най-вече с любопитството/интереса „от какво са направени“ пиесите). Именно тази двойствена природа на заниманието ми с драматургични произведения бих искала да представя тук.

Докладът представя в сравнителен план избрани съставни компоненти и реквизити на 17 български пиеси, издадени през първото десетилетие на XXI в.: „Реещи се гледни точки“ (А. Топалджикова), „Продават ли демони“ (Б. Папазов), „Апокалипсисът идва в 6 вечерта“ (Г. Господинов), „Стриндберг в Дамаск“ (Г. Тенев и И. Добчев), „Кожа и небе“, „Къщата на Съдията“, „Деликатно нещо е душата“ (Д. Динев), „Неделя вечер“ (З. Карабашлиев), „Москва“ (П. Русева),

„Замъкът Ирелох“ „Невидимите пътища на прошката“, „Змийско мляко“ (Т. Димова), „Невинните“ (Т. Димова и Ст. Петров) „Малка пиеса за детска стая“, „Приятнострашно“, „Тихи, невидими хора“ (Я. Борисова) и „Милост за мама“ (Я. Добрева). Наблюдението се състои от 3 части, фокусирани върху: (1) Действащи лица; (2) Особенности на действието (композиционно делене на текстовете, изходна ситуация, фрагменти от финални реплики/ремарки); (3) Обща информация за текстовете (автор/и, година на публикуване, първа сценична реализация).

Действащи лица

№	Пиеса	Действащи лица
1	„Замъкът Ирелох“	Дара, Елена, Силян, Елин
2	„Змийско мляко“	Филипа, Игнат, Дима, Димитър, Силян
3	„Невидимите пътища на прошката“	Асие, Танзиле, Вера, Д-р Бекри Реджебов, Зина, Гюлфие, Иван, Калина, Али, Следовател, Разсилен
4	„Продават ли демони“	Бенко Котара, кардараш (40) Симона антрополог, българо-гръцко-немски „кръвен коктейл“ (25) Севда, сляпа, етническа туркиня, приятелка на Бенко (30) Гого Мурдара, брат на Бенко по майка, кардараш (45) Сандо Ефето, баща на Бенко, рибар, българин (75) Тайчо Котара, дядо на Бенко и Мурдара, гайдар, кардараш (80) Огнян, частен детектив (40) Нанко, братовчед на Бенко, кардараш (40) Шашка, прякор на Шасине, турскоговореща ромка, съпруга на Нанко (35)
5	„Реещи се гледни точки“	Средната класа (персонажи): Мъжът – богат, Жената – богата, Братът – не богат, Сестрата – също Свободните валенци на журналистиката (персонажи): Журналистът, Мъжът облечен във власт, Жената на приятеля, Поетесата
6	„Милост за мама“	Дора, Лия, Стефан, Асен
7	„Кожа и небе“	Той, Тя, Войник
8	„Москва“	Жената, домакиня, около 50-годишна; Мъжът, лекар, на същата възраст; Ирина, тяхна дъщеря, на около 20 години
9	„Невинните“	Лица пред стаята за разпит: Христина, Лидия, Марина, Жената, чийто поглед сякаш няма дъно Лица в стаята: Андрей, Лия, Дана, Александър, Никола, Деян, Следователят

10	„Стриндберг в Дамаск“	Август, Август-35, Дагни, Хариет, Докторът
11	„Къщата на Съдията“	Съдията (Минос), Господарката (Пасифая) Дъщерите: Ада (Ариадна), 25-годишна; Феда (Федра), 22-годишна Ксени (Ксенодике), 17-годишна Синът (Минотавър, Астерий) Вера, тяхната възпитателка Майстора (Дедал), беглец от Балканите Ико (Икар), неговият син, роден в Австрия, 18-годишен Крадецът (Тезей), мъж с неизвестен произход, самият той се нарича европеец Перо (Пейритой), неговият другар Музикант 1 (акордеон); Музикант 2 (цигулка)
12	„Малка пиеса за детска стая“	Жана, писателка; Лора, собственичка на заведение Филип, актьор; Додо, юрист; Оскар, сервитьор
13	„Деликатно нещо е душата“	Никодим Ставрев, 41-годишен, мъртъв строителен работник, българин Павлина Ставрева, около 35-годишна, негова съпруга, по професия чистачка, българка Йозеф Шут, малко над 50-те, майстор строител, австриец Бора Зорич, около 45-годишен, строителен работник, сърбин Виргил Мистриану, малко над 40-те, строителен работник, румънец Цеко Цеков, между 45 и 50-годишен, безработен, българин Захарина Сребрева, почти 50-годишна, оплаквачка, българка Надежда Прекупенко, почти 30-годишна, студентка, стриптийзьорка, там, откъдето идва, е била висшистка, украинка Харон Музиканти (акордеон, тромпет, кавал или кларинет)
14	„Неделя вечер“	Роза и Ник, съпрузи, трийсет и няколко годишни Стела, четиридесет и няколко годишна, бивша филмова и театрална актриса Джени, двајсет и няколко годишна, дъщеря на Стела от първия ѝ брак Полицай 1, средна възраст Полицай 2, двадесет и няколко Ключарят, средна възраст Сервитьор, двадесете и няколко Авторът, над средна възраст
15	„Тихи, невидими хора“	Шварц, Виктор, Александър, Фиона, Енджи, Левон
16	„Приятнострашно“	Фани, Соня, Виктор, Филип, Гарабедян

17	„Апокалипсисът идва в 6 вечерта“	Седем актьори – четирима мъже, две жени и едно момиче, които в различните сцени играят ролите на: Акордеониста разказвач; семейна двойка на около 40, старица и жената, наета да се грижи за нея; Наблюдавания; Незабележимия; Пясъчния човек; изчезналото дете; Стареца, очакващ знак; Събирача на истории, неговият похитител и други. Някои актьори изпълняват повече от една роля.
----	----------------------------------	--

Особености на действието.

№	Пиеса Композиционно делене на текста	Исходна ситуация	Фрагменти от финални реплики/ ремарки
1	„Замъкът Ирелох“ 3 части	Една вечер след малък скандал помежду им родителите на Дара (Елена и Силян) отиват на ресторант, като ѝ оставят пари за детегледачката Мари. Дара предпочита да остане сама, за да се срещне с елфа Елин.	ЕЛЕНА: Какъв Елин? Защо си го помолила да ни раздели? ДАРА: Защото повече не се целувахте. И не излизахме да търсим ягоди в планината. И татко не носеше на мама цветя. И не ходехме на разходка в езерото. И защото повече не се държахте за ръка. СИЛЯН: Но какъв е този Елин! ДАРА: Помолих го още да направи така, че татко да не бъде толкова самотен и тъжен в новата си къща. И мама да започне да се смее както преди. И да не се срамуват повече, а да станете приятели. И на рождения ми ден всички заедно да духаме свещичките. Знаем, че Елин ще ме чуе, той винаги изпълнява моите желания... СИЛЯН: Ще ми кажеш ли кой е Елин? ДАРА: Не знам как да ти го обясня, татко... не знам как да ти го разкажа... но съм сигурна, че ако го видиш някъде, непременно ще го познаеш... Елин целува Дара по челото.

2	„Змийско мляко“ 38 сцени	Дима е педантична домакиня, която се подготвя за първа среща с бъдещата си снаха (Филипа). Докато излъсква официалния си сервиз за празнична вечеря, съпругът ѝ Игнат чете вестник и се дразни от суетенето на жена си.	ДИМА... и без да искам съм паднала на колене пред това цвете и плача, и му се смея, и му благодаря... и му благодаря, че го има, че така ми е помогнало, че толкова ми е дало... Аз никога не съм давала толкова много на никого, казвам му, а то си люшка венчетата и се обливам в сълзи, и като да започвам да се моля, или не знам, да се разкайвам и да се радвам едновременно, да благодаря за всичко, за всичките нещастия, за обидите, и вече на никого не се сърдех, на всички им бях простила и само ги обичах, обичах, обичах... Всичко е било за добро, било е, за да ме доведе до това цвете, като че ли през цялото време към него съм идвала...
3	„Невидимите пътища на прошката“ 18 сцени	Вера и Асие отиват при Танзиле, за да им гледа. Вера е медицинска сестра, която работи в гинекологичен кабинет. Женена е за Иван и е влюбена в шефа си д-р Бекри Реджебов. Асие е стара мома (девствена), която още живее с родителите си.	ТАНЗИЛЕ: Аллах не променя съдбата на хората, докато те не променят онова, което е в душите им... Вярата е онова, което свързва човек с истинския живот. Само чрез вярата си в Бог човек може да бъде уверен и в собствения си живот. ГЮЛФИЕ: Нали вярвахме, Танзиле! Молахме се, давахме милостиня, постехме, колехме курбаните, раздавахме, правихме мевлидите. Защо, защо, защо се случи всичко това върху нас? ТАНЗИЛЕ: Аллах не възлага на една душа, освен по силите ѝ. Само така можем да се обръщаме към Аллах, Гюлфие: „Господи наш, не ни заставяй да понасяме онова, за което нямаме сила.“

4	„Продават ли демони“ 16 фрагмента	Бенко Котара пише книга за циганите. Симона прави антропологическо изследване на терен за кардаршите. Отношенията между Бенко и Симона стават интимни, което предизвиква напрежение и конфликт с близките и от двете страни.	Докато Севда пее: плач и смях; смях и плач. ... СЕВДА Чи-кат-ми-са-наду-онзи-ми-ти-корем! КОТАРИЕ (<i>Поят, в един глас.</i>) Оле-ле, мале! СЕВДА (Пее.) Сигур боб съм яла, рйекох си ази! (<i>В скороговорка, с уплах.</i>) Чи-кат-ми-са-изтърси-онуй-ми-ти-копилье! КОТАРИЕ (<i>Поят, в един глас.</i>) Оле-ле, мале! СЕВДА (Пее.) Сигур' съм ибана, рйекох си ази! <i>Смях.</i> Гайдата шумно издиша... .. ДЯДО ТАЙЧО Навряна да умре човек – сладко няма! Казава са „амин“ и са пие. СЕВДА (Високо, радостно.) Амин! ДЯДО ТАЙЧО Ей ни на чути, Севдо! „Амин“ порти отваря!
5	„Реещи се гледни точки“ 2 части	„Гледната точка е нещо съвсем недостатъчно. Това е като някой, който рисувайки цял живот профили, би ни накарал да вярваме, че човек има само едно око.“ Различните гледни точки към едни и същи събития на Мъжа, Жената, Брата и Сестрата.	МЪЖЪТ ОБЛЕЧЕН ВЪВ ВЛАСТ Повече няма да звъня. Глупаво е. Откъдето и да го погледнеш, е глупаво. ЖЕНАТА НА ПРИЯТЕЛЯ Душата ме боли като отрязан крайник. Как ще продължи всичко оттук нататък? Как да заспивам? ЖУРНАЛИСТЪТ Беше особен сън... Виждам се да вися като парцелена кукла – като градско плашило, нанизано върху ветропоказателя. Кръвта ми струи като червен фонтан... ПОЕТЕСАТА Станах рано и отидох да тичам в парка. Цветята миришат на мед. Усещам се лека, като че ли се нося в нисък полет над алеите. Почувствах се освободена от любовта.
6	„Милост за мама“ 19 сцени	Дора, която е човек на дисциплината и реда, очаква завръщането на дъщеря си Лия от двумесечно лечение в психиатрията, където самата тя я е изпратила.	ДОРА (<i>усмихната</i>): Знаете ли, госпожо, не съжалявам, че няма да уча и че няма да постигна кой знае какво... Не, не съжалявам... Мисля, че смисълът на живота ни е любовта... Да се обичаме, в това е смисълът на живота ни... Да отгледам децата си, да се грижа за тях... ЛИЯ: Изпратете линейка, по-бързо, моля ви! ДОРА (<i>усмихната</i>): Това е животът ни... само любов...

7	„Кожа и небе“ 1 действие	Тя обира мъртвите, а Той е от старите войници. След поредния успешен обир Тя е неприятно изненадана от стария войник, който първоначално иска да убие крадеца, но когато разбира, че е жена, се разколебава.	ТЯ (<i>бавно пълзи към него</i>). Другите мъже седят в крчмтата, в затвора или в офиса си. Моят седи на мина. Поне няма да ми изневерява. (<i>Смее се.</i>) ТОЙ. Абе, ти луда ли си? Не се приближавай! (<i>Тя си събува панталона и сяда върху него.</i>) ТЯ (<i>съблича си пуловера</i>). Ти нищо не знаеш. Не знаеш дори каква съм на вкус. (<i>Понадига се малко и разкопчава дюкяна му.</i>) Нищо не можеш да направиш вече, можеш само да ми се подчиняваш. (<i>Сяда бавно на слабините му.</i>) Да... Точно така... Нямахте ли тука някъде два ангела? ТОЙ (<i>възбудено</i>). Да... По един от двете страни на задника ми. ТЯ. Какво още чакаш? Накарай ги да запърхат с криле.
8	„Москва“ 4 действия: I действие (5 сцени) II, III и IV действие се състоят от по 1 сцена	Жената (домакиня) разказва как е сънувала Чехов на Мъжа (лекар), който от 20 години пише труд за Чеховата пиеса „Три сестри“, докато чакат завръщането на дъщеря им Ирина от Москва.	ЖЕНАТА. Заминаваме, летим... Утре двете с тебе, всеки багаж е забранен, оправяме се на място или не, не искай никакви подробности, няма да ти ги кажа и ще тръгна да проучвам сама. Докажи си авантюристичния дух, като просто се впуснеш в едно... свръхлеко пътуване... ИРИНА. А татко сега лети ли, лети!... Ама абсолютно никакъв багаж ли няма да вземаме, освен документи и много пари? ЖЕНАТА. И най-важното! ИРИНА. Кое е най-важното? ЖЕНАТА. Тортата за рожденика!

9	„Невинните“ Редуващи се фрагменти пред и в залата за разпит	Група ученици са убили своята учителка Явора. Води се разследване. Майките са пред залата за разпит и наблюдават откън изповедите на децата. С тях е една Жена, чийто поглед няма дъно.	ЯВОРА...И ужасно болеше, тези удари отвсякъде боляха в ребрата, по лицето, по главата, моля ви, моля ви, стига. Имайте милост, престанете. И някой хвърли първия камък и след него всички останали и се чуваше глухият удар на камъните в тялото ми, чуваше се глухия удар от ритниците, дишането им се чуваше, дълбокото им, животинско, накъсано дишане. Наистина се случи много бързо и неочаквано, някои седнаха на пейките, за други не остана място и клекнаха направо на земята, в прахта, почти до мен. Мен вече ме нямаше. Имаше мъртва, лепкава, кървава тишина.
10	„Стриндберг в Дамаск“ 21 фрагмента със заглавия (ПОСЛАНИЕ ОТ ДАГНИ, ПЛАЧ В ТЪМНОТО, ПИСМО ОТ НИЦШЕ, РЕНТГЕН, ГЛАСЪТ НА ПЪТЯ, ДАМАСК-НЕ,! ТЯ – ДА!ИЗНЕСЕТЕ ТЕЛАТА и др.)	„Стриндберг... Живот в апартамента в синята кула... Автомобил. Пътуване. Август – сам на кормилото, мълчалив... Сгушил се е и не излиза. Не е купувал дрехи от десетилетие... Няма кой знае какви нужди в синята кула, има всичко, намери цяла купа захаросано сладко, отпреди години сигурно“	ДОКТОРЪТ... значи не говорим за пикочния мехур, говорим за простатата, която е така важна за мъжа, така важна за нас и за вас, и ето, аз ви казвам, обръщам ви внимание, спите, Август, спите, обръщам ви внимание, докато вие спите и заспивате, а аз ви обръщам внимание на тази смешна подробност, че простата се нарича пред-стояща жлеза – оптимистично е за мъжа да знае, че най-важното в мъжката му област винаги предстои. Напред. Най-доброто предстои и най-приятното. Спим, спите, Август. Да приемем, че пиесата е една дълга психодраматична терапия. Простатата. Предстоящата жлеза. Това вече не е модерно, това може би... как... трябва да се нарече след-модерно... пост-модерн... пост-мортен... но стига, стига, спете. <i>Автомобил, пътуване. Дагни в автомобила сама, пътува през черни гори.</i>

11	<p>„Къщата на Съдията“</p> <p>1. ДОГОВОРЪТ (4 сцени)</p> <p>2. ДЕЛОТО (15 сцени)</p> <p>3. ВЪЗНАГРАЖДЕНИЕТО (10 сцени)</p>	<p>Съдията възлага на Майстора и сина му Ико построяването на къща за Сина си, от която да не може да се излезе.</p>	<p>МАЙСТОРА. Той няма да ни прости и всичко ще започне отначало.</p> <p>ГОСПОДАРКАТА. А ти какво предлагаш?</p> <p>МАЙСТОРА. Ико, хващай се на работа!</p> <p>ИКО. Точно от това се страхувах през цялото време.</p> <p>ГОСПОДАРКАТА. Ти да не си въобразяваш, че ще тръгна с теб?</p> <p>МАЙСТОРА. Да тръгнеш – не, но да полетиш.</p>
12	<p>„Малка пиеса за детска стая“</p> <p>1 действие (обща сцена и 5 монолога)</p>	<p>Жана, Лора, Додо и Филип се събират още от училище и играят Игра, чиито правила само те знаят. Додо съобщава на приятелите си, че ще се жени.</p>	<p>ЖАНА. Додо си тръгва!... .</p> <p>ЛОРА. Може би вече не му е интересна Играта. Може да му е писнало.</p> <p>ЖАНА. Не че не му е интересна! Осъзнава, че само тя му е интересна и това го е изплашило. Иска да напълни живота си с други значими неща, за да може да избира между тях.</p> <p>ЛОРА. Едното какво пречи на другото?</p> <p>ЖАНА. Промяната трябва да е категорична! Така смята всеки човек, който е решил да порасне.</p> <p>Пълни глупости, според мен!</p> <p>ЛОРА. Ами ние? Ще продължим да играем, нали? Дори без него? Няма да е същото.</p> <p>ЖАНА. Ние ще продължим, защото нямаме избор. Нашата работа е да сме тук, за да има той къде да се върне! Като в детските стаи! <i>Момчетата се връщат в смешни, измислени костюми. Всички се смеят, прегръщат се, снимат се за обща снимка. Танцуват.</i></p>

13	<p>„Деликатно нещо е душата“</p> <p>24 сцени</p>	<p>Помен за нелепо загиналия строителен работник Никодим.</p> <p>Жена му Павлина е поканила колегите му и професионалната оплаквачка Захарина, за да го изпратят.</p>	<p>НАДЕЖДА. Бременна съм.</p> <p><i>В това време в стаята влиза хорото, следвано от музикантите. Павлина се подпират на масата, за да не припадне. Никодим напуска хорото, музиката спира рязко, той отива при жена си, хваща я за ръка и ѝ отстъпва своето място в хорото. След това бърка в джоба на жилетката, изважда монетите, предназначени за пътя в отвъдното, хвърля ги на музикантите и им дава знак да продължат да свирят. Музиката засвирва, хорото отново се задвижва, а Никодим се заглежда известно време, след което напуска сцената.</i></p>
14	<p>„Неделя вечер“</p> <p>Две действия (13 сцени)</p>	<p>Неделя вечер, проливен дъжд, Стела ще пътува и минава да остави ключовете за дома си на съседско, приятелско семейство – Роза и Ник. Заварва ги насред тежка криза, свързана с откритието на Ник, че Роза му изневерява.</p>	<p>НИК. Щях да забравя. <i>(Вади изпод шифера си малка кутия бонбони, слага ги на масата.)</i> Любимите ти.</p> <p>РОЗА. <i>(гледа го в очите. След пауза.)</i> Кафе?</p> <p>НИК. Умирам!</p> <p>РОЗА. И аз.</p> <p>НИК. Тук?</p> <p>РОЗА <i>(вади кутия с кафе, захар, джезве и две малки чашки, сипва вода. Издърпва отнякъде малко електрическо котлонче за кабела и го включва. Слага джезвето. Усмива се.)</i> Кой прави като моето?</p>
15	<p>„Тихи, невидими хора“</p> <p>2 части</p>	<p>Група специалисти от различни области на рекламата са събрани, за да направят реклама на дъвките „Баба“. В хода на работата се оказват заключени в стая от сграда, предназначена за събаряне.</p>	<p>ЕНДЖИ. Боже, каква красота!</p> <p>АЛЕКСАНДЪР. Ехоооо, къде сте?</p> <p>ЛЕВОН. Ухуууу...</p> <p>ЕНДЖИ. Не Ви виждам. Ехооооо..</p> <p>ФИОНА. Настигнете ме... ако можете...</p> <p>ВИКТОР. Къде сте?</p> <p>ЛЕВОН. Ехооооо...</p> <p><i>Чуват се смехове, гласовете заглъхват, докато не изчезнат съвсем.</i></p>

16	„Приятнострашно“	От много време Фани се е уединила в своята цветарница, за да създаде макет на градина. Соня, Виктор и Филип са единствените посветени в идеята.	ФИЛИП: Ако знаеш какво ми се случи! Какво открих! Направо е чудо! Само да си взема дъх. Така... И вътре я открих... розичката! Същата като твоята! Като тази, която счупих!... И нямах търпение да ти я донеса. Сега тичах насам като луд... ето! <i>(подава ѝ розичката)</i> ФАНИ: Същата ли е? ФИЛИП: Същата е! Сигурен съм.
17	„Апокалипсисът идва в 6 вечерта“ фрагменти със заглавия (Убийство на акордеон, Извънредните новини в 6, Отвличането 1 и др.)	„...в късния октомври един град е в парализа, под заплахата на невидим снайперист. Градът е скрит зад завесите на прозорците, залепен за телевизорите, за извънредните вечерни новини в 6.“	АКОРДЕОНИСТ: Но ако Той можеше да чуе всичките ни истории, една по една, краят на света щеше винаги да се отлага. Дори да са истории за смърт. Всъщност това работя, отлагам края. Ден за ден... Гледам ги на свечеряване из подлезите на света. Неуплени пианисти като мен... румънци, българи, украинци... Ааа, и ти идеш оттам, дете произвеждат акордеонисти за гарите, ми викаше един. Оттам ида... ТИНО <i>(става и сочи акордеона)</i> : Искате ли да го превърна в пиано?

Обща информация за текстовете.

№	Заглавие на пиесата	Автор	Година на публикуване ¹	Първа сценична реализация
1	„Замъкът Ирелох“ ²	Теодора Димова	2001 г.	Младежки театър, реж. Г. Михалков, 2001 г.
2	„Змийско мляко“	Теодора Димова	2003 г.	ТБА, реж. Кр. Спасов, 2005 г.
3	„Невидимите пътища на прошката“	Теодора Димова	2003 г.	-
4	„Продават ли демони?“	Боян Папазов	2003 г.	ТБА, реж. Кр. Азарян, 2004 г.
5	„Реещи се гледни точки“	Ана Топалджикова	2003 г.	-
6	„Милост за мама“	Яна Добрева	2005 г.	Младежки театър „Н. Бинев“, реж. И. Добрев, 2007 г.
7	„Кожа и небе“	Димитър Динев	2007 г.	Театър „Рабенхоф“ – Виена, Австрия, реж. Х. Ешер, 2006 г.
8	„Москва“	Петя Русева	2007 г.	ДКТ „В. Друмев“ – Шумен, реж. В. Вихърва, 2006 г.

9	„Невинните“	Теодора Димова и Стилиян Петров	2007 г.	Театър 199, реж. Ст. Петров, 2006 г.
10	„Стриндберг в Дамаск“	Георги Тенев и Иван Добчев	2008 г.	ТР „Сфумато“, реж. И. Добчев, 2007 г.
11	„Къщата на Съдията“	Димитър Динев	2008 г.	Бургтеатър – Виена, Австрия, реж. Н. Хелблинг, 2007 г.
12	„Малка пиеса за детска стая“	Яна Борисова	2008 г.	Театър 199 „В. Стойчев“, Г. Стоев, 2009 г.
13	„Деликатно нещо е душата“	Димитър Динев	2009 г.	Фолкстеатер – Виена, Австрия, реж. Х.У.Бекер, 2008 г.
14	„Неделя вечер“	Захари Карабашлиев	2009 г.	Лос Анджелис, Калифорния
15	„Тихи, невидими хора“	Яна Борисова	2009 г.	Младежки театър „Н. Бинев“, реж. Д. Шпатова, 2009 г.
16	„Приятнострашно“	Яна Борисова	2009 г.	Театър 199 „В. Стойчев“, Г. Стоев, 2009 г.
17	„Апокалипсисът идва в 6 вечерта“	Георги Господинов	2009 г.	МГТ „Зад канала“, реж. М. Младенова, 2010 г.

- Според следните издания: <http://www.slovo.bg> („Замъкът Ирелох“), Димова, Т. Пиеси, ИК Жанет 35, 2006 („Змийско мляко“, „Невидимите пътища на прошката“); Добрева, Я. Пясъчен пзел. Пиеси. С.: Дамян Яков. 2005 („Милост за мама“), Ното Ludens, Списание за театър, бр. 6-7/2003, С. 2003 („Реещи се гледни точки“, „Продават ли демони?“) Ното Ludens, Списание за театър, бр. 14/2009, С. 2009 („Приятнострашно“, „Апокалипсисът идва в 6 вечерта“); Драматургия Аскеер 2007, Фондация „А’Аскеер“, С. 2007 („Кожа и небе“, „Москва“, „Невинните“); Драматургия Аскеер 2008, Фондация „А’Аскеер“, С. 2008 („Стриндберг в Дамаск“, „Къщата на Съдията“, „Малка пиеса за детска стая“); Драматургия Аскеер 2009, Фондация „А’Аскеер“ С. 2009 („Деликатно нещо е душата“, „Неделя вечер“, „Тихи невидими хора“).
- Посочените 17 текста имат множество и различни отличия и признания (което всъщност беше и една от причините да се спра точно на тях): 13 от пиесите („Продават ли демони?“, „Милост за мама“, „Приятнострашно“, „Апокалипсисът идва в 6 вечерта“, „Кожа и небе“, „Москва“, „Невинните“; „Стриндберг в Дамаск“, „Къщата на Съдията“, „Малка пиеса за детска стая“; „Деликатно нещо е душата“, „Неделя вечер“, „Тихи невидими хора“) са номинирани за наградата Аскеер, като подчертаните са наградените, а други две („Змийско мляко“ и „Реещи се гледни точки“) са номинирани за наградата Икар, съответно през 2003 г. и 2004 г.

ВМЕСТО ЗАКЛЮЧЕНИЕ

През последните няколко месеца, в които 17-те пиеси бяха ту в центъра, ту в периферията на вниманието ми, забелязах как в отделните моменти възприятието ми за тях беше парадоксално различно. Многократно се промени личната ми класацията за най-желан за поставяне текст. На няколко пъти произведения, намиращи се на дъното на въпросната класация, се превръщаха в неочаквани откровения за мен. Но имаше нещо, което остана устойчиво непроменимо през цялото време и то несъмнено е „засадено“ от учителите ми по режисура – непреодолимото пристрастие към текстове, в които присъстват, както казва проф. Ив. Добчев, „поне няколко трупа“³ и поне някакви... чудеса⁴.

3 Пресконференция на „Зимна приказка“/27.01.2011 г.

4 Вж. първа заповед на „Студийното евангелие“ на ТР „Сфумато“.

„Стриндберг в Дамаск“ от Георги Тенев и Иван Добчев, реж. Ив. Добчев, Театрална работилница „Сфумато“.

Ателие – демонстрация в програмата на Международния театрален фестивал „Варненско лято 2007“.

СТРАТЕГИИ НА СПЕКТАКЪЛА